

ВІДГУК

офіційного опонента – доктора юридичних наук, професора Манжули Андрія Анатолійовича на дисертацію Ніцевич Олесі Володимирівни на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації гарантій професійної діяльності журналістів в Україні», поданого до захисту у спеціалізовану вчену раду Науково-дослідного інституту публічного права на здобуття ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право»

Актуальність теми дослідження. Під час запровадження в країні правового режиму воєнного стану найважчий тягар комунікації лягає на комунікаторів, зокрема, професійних журналістів ЗМІ, та на меседжі, що надходять від тих, хто захищає національну безпеку. У цьому випадку довіру між ЗМІ, сектором безпеки та громадськістю можна побудувати, повідомляючи про факти, описуючи реалії. Довіру між представниками держави та професійними журналістами треба розвивати й плекати. Для цього необхідно визначити, розуміти й поважати межі.

Як влучно відзначає здобувачка, задля створення належних умов останнім для реалізації своєї соціальної місії (особливо в період запровадження правового режиму воєнного стану), надзвичайно важливо забезпечити практичну дієвість їхнього гарантійного забезпечення. Крім зазначеного виявлено, що профільне законодавство прямо не встановлює перелік гарантій професійної діяльності журналістів в Україні.

Основаючись на вищезазначеному, вже стає зрозумілим, що обрана для дослідження здобувачкою тематика є актуальною та своєчасною.

Наукова новизна положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації. Дисертація є одним із перших комплексних досліджень у межах науки адміністративного права, що послідовно та системно висвітлює сучасний стан гарантійного забезпечення журналістів в Україні, нормативну об'єктивізацію юридичних гарантій здійснення журналістської діяльності, проблематику їхнього втілення, а також способи

оптимізації забезпечення свободи та безпеки журналістів під час виконання ними їхніх професійних обов'язків. За результатами проведеного аналізу здобувачем сформульовано вагомі наукові положення і висновки.

Так, автором вперше обґрунтовується, що гарантії професійної діяльності журналістів в Україні характеризуються поєднанням двох парадигм сприйняття цінності журналістичної діяльності (колективної та індивідуальної), адже з одного боку, держава має зобов'язання перед соціумом в аспекті гарантування кожному, що інформація, яка поширюється через засоби масової комунікації є достовірною, перевіреною та доступною до ознайомлення кожним, а з іншого боку – професійні журналісти мають бути незалежними спостерігачами, які повинні мати як гарантії недоторканості в професійному аспекті, так і користуватися сукупністю встановлених механізмів та інструментів, які спрямовані на забезпечення дотримання правових норм, які надають можливість останнім бути в «безпеці» під час реалізації своєї професійної діяльності (у тому числі висвітлюючи інформацію, що може не збігатися з думкою офіційних представників влади).

Заслуговують також на увагу запропоновані автором варіації групування юридичних гарантій професійної діяльності журналістів в Україні найбільш інформативною названо ту, що репрезентує сферову приналежність їхньої об'єктивізації у межах інформаційного забезпечення суспільних потреб, зокрема: (1) забезпечення свободи слова та інформаційної доступності (заборона тиску та несанкціонованого втручання у роботу журналіста, захист джерел отримання інформації, заборона цензури, забезпечення прозорості та відкритості владних структур тощо; (2) забезпечення професійності (наявність етичних норм та правил поведінки, що відповідають стандартизоване представлення журналістами їхньої професійної діяльності, а також системи контрольно-наглядових заходів внутрішнього та зовнішнього спрямування); (3) забезпечення безпеки (наявність механізмів охоронної спрямованості щодо професійної діяльності

журналіста, кримінально-правового захисту у разі фізичної небезпеки (у тому числі переслідувань і погроз); (4) забезпечення професіоналізму (наявність процедур професійної підготовки та навчання, програм професійного розвитку).

Окрім того, робота містить й інші вагомні науково та практично цінні положення, які заслуговують на визнання.

Основні положення та зміст наукового дослідження. Структура дисертаційної роботи обумовлена його метою та завданням, об'єктом та предметом. Дисертація складається зі вступу, трьох розділів, що включають 9 підрозділів, висновків, списку використаних джерел і додатків.

У вступі обґрунтовано актуальність обраної теми дисертації; зазначено про зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами, грантами; визначено мету, завдання, об'єкт, предмет і методи дослідження; розкрито наукову новизну, теоретичне та практичне значення отриманих результатів; наведено дані про апробацію результатів дослідження; структуру та обсяг дисертації.

Перший розділ «Загальна характеристика гарантій професійної діяльності журналістів в Україні» складається з чотирьох підрозділів, в яких уточнено теоретико-правові основи реалізації гарантій професійної діяльності журналістів в Україні, а також визначено зміст та особливості гарантій професійної діяльності журналістів.

Другий розділ «Організація здійснення окремих напрямків реалізації гарантій професійної діяльності журналістів в Україні» складається з трьох підрозділів, у яких визначено її напрямки, види, форми та методи, схарактеризовано адміністративні процедури акредитації журналістів, а також визначено особливості її здійснення під час окремих обмежувальних заходів.

Останній розділ «Сучасні тенденції вдосконалення правового регулювання гарантій професійної діяльності журналістів в Україні із врахуванням дії правового режиму воєнного стану» складається з двох

підрозділів, у яких розкрито зарубіжний досвід реалізації гарантій професійної діяльності журналістів та можливість його адаптації в Україні, а також визначено основні напрямки удосконалення адміністративно-правового регулювання процедурної складової реалізації гарантій професійної діяльності журналістів із врахуванням дії правового режиму воєнного стану.

Схвальної оцінки заслуговують сформовані авторкою висновки, що юридичними гарантіями професійної діяльності журналістів в Україні є нормативно визначена система передумов, наявність яких слугує активізацією захисних, охоронних та забезпечувальних механізмів для повноцінної реалізації журналістами своїх професійних прав та у випадку їхнього порушення – вирівнювання балансу соціальної справедливості. Доведено, що означені гарантії є інструментом створення умов для безперешкодної реалізації свободи слова, вираження думок та права громадян на отримання інформації. Визначено, що їхнє існування та належна реалізація є основною умовою для розвитку вільного та різнобічного інформаційного простору, який здатний задовольнити суспільний запит на інформаційне забезпечення, що охоплює різні аспекти життя і взаємодії громадян, організацій, урядових структур та інших суб'єктів ґрунтуючись на: (1) праві доступу до інформації; (2) транспарентності влади; (3) соціальній інтеграції.

Загалом зроблені авторкою висновки є достатньо обґрунтованими, аргументованими та характеризуються високим ступенем достовірності. У сукупності вони свідчать про цілісність проведеного дослідження.

Основні положення дисертації, що виносяться на захист, відображені в 9 публікаціях у наукових фахових виданнях України та інших держав. Загальна кількість наукових публікацій, їх теоретична якість відповідає вимогам, встановленим до такого різновиду робіт.

Практична і теоретична значущість результатів дисертаційного дослідження підтверджується доданими до дисертації актами впровадження у науково-дослідній сфері, освітньому процесі та практичній діяльності.

Зауваження та пропозиції за змістом дисертації. Визначаючи актуальність проведеного автором дослідження, наукову новизну, високий теоретичний рівень, а також практичну значимість результатів, слід зазначити, що окремі положення дисертаційної роботи Олесі Володимирівни мають дискусійний характер, а деякі з них потребують додаткової аргументації:

1. У додатку Б до дисертації наведена інформація про проведене авторкою власного соціологічного опитування, але по тексту роботи не зрозуміло як результати опитування були використанні при формулюванні авторських висновків.

2. У загальному висновку на сторінці 196, авторка акцентує на подвійній юридичній природі акредитаційної процедури, однак не розкриває її сутність достатньою мірою. Необхідно детальніше пояснити, які саме юридичні аспекти роблять акредитацію подвійною за своєю природою, щоб чітко зрозуміти її функціональні характеристики.

3. По тексту не одноразово зустрічається, на нашу думку, досить спірне твердження авторки, що акредитація обмежує свободу слова та доступ до інформації. Однак, слід врахувати, що акредитація може бути виправданою у випадках, коли необхідно забезпечити безпеку журналістів чи порядок під час висвітлення подій. Обмеження можуть мати позитивні аспекти, такі як підтримка професійних стандартів журналістики та забезпечення високої якості інформаційного висвітлення.

При цьому, вищенаведені зауваження істотно не впливають на високі здобутки роботи, що є новим, актуальним та змістовним дослідженням.

Загальний висновок по дисертації. Дисертаційне дослідження, представлене здобувачкою, є самостійною завершеною науковою працею, в якому отримані нові, доктринально обґрунтовані результати. Необхідно

підтвердити достатній рівень теоретичної обґрунтованості висловлених здобувачем наукових суджень, положень і рекомендацій. Зміст дисертації повною мірою відображає структуру, хід проведеного дослідження, його основні положення та висновки. Підсумовуючи вищезазначене можна констатувати, що дисертаційне дослідження Ніцевич Олесі Володимирівни на тему: «Адміністративно-правові засади реалізації гарантій професійної діяльності журналістів в Україні» виконане на належному науково-теоретичному рівні, за своєю актуальністю, теоретичним рівнем і практичною цінністю, достовірністю і обґрунтованістю одержаних результатів повністю відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам, встановленим у Порядку підготовки здобувачів вищої освіти ступеня доктора філософії та доктора наук у закладах вищої освіти (наукових установах), затвердженому постановою Кабінету Міністрів України від 23 серпня 2016 року № 261, Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року № 44, наказу МОН України від 12 січня 2017 року № 40 «Про затвердження Вимог до оформлення дисертації», а її авторка – Ніцевич Олеся Володимирівна – заслуговує на присудження ступеня доктора філософії з галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

Офіційний опонент:

**Професор кафедри права та правоохоронної діяльності
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка,
доктор юридичних наук, професор**

 Андрій МАНЖУЛА

Підпис Андрія МАНЖУЛИ засвідчую:
**Проректор з наукової роботи
Центральноукраїнського державного
університету імені Володимира Винниченка
доктор психологічних наук, професор**

Лілія КЛОЧЕК